

Казанцева Альона Олександрівна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

аспірантка кафедри адміністративного права

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Створення ефективної системи державного регулювання можливе лише за умови чіткого усвідомлення причин втручання держави у функціонування сфери комунальних послуг та відповідно правильного формулювання мети самого регулювання. Адже залежно від поставленої мети визначаються у подальшому і інші елементи державного регулювання – його функції, методи та інструменти. А тому, визначення, формулювання та обґрунтування мети є ключовим у системі державного регулювання.

Питання щодо сутності державного регулювання були предметом дослідження таких вчених як Р. Болдвін, Ю.Ващенко, М. Кейв, М. Лодж, Р. Познер та ін. Праці цих науковців стали теоретичним підґрунтям для проведення дослідження.

Метою доповіді є визначення мети державного регулювання у сфері комунальних послуг.

Протягом тривалого часу державне регулювання у найбільш загальному розумінні визначалося як втручання держави та її органів у функціонування ринку з метою здійснення впливу на результати такого функціонування шляхом коригування поведінки певних суб'єктів. Вважалося, що таке втручання є виправданим лише у випадках, коли результати функціонування ринку є незадовільними, тобто мають місце так звані «недоліки ринку». Ці недоліки в силу певних особливостей ринку призводять до неефективності конкуренції на цьому ринку або її відсутність [1, с. 235-237].

У сфері комунальних послуг основним «недоліком ринку» та підставою для здійснення державного регулювання є перебування галузей у стані

природної монополії, тобто коли задоволення попиту споживачів на ринку одним виробником є більш ефективним в силу технологічних особливостей виробництва товару та його унікальності у розумінні, що такий товар не може бути замінений іншими товарами. Відповідно загальною метою державного регулювання у сфері комунальних послуг є забезпечення ефективності функціонування ринків, які перебувають у стані природної монополії.

У науковій літературі з теорії державного управління традиційним є визначення та поділ цілей на стратегічні, тактичні та оперативні [2, 3, 4]. Інколи стратегічні, тактичні та оперативні цілі також позначаються як довгострокові, середньострокові та короткострокові. Стратегічна ціль займає особливе місце в цій системі, оскільки виходячи із стратегічної цілі у подальшому формуються тактичні та оперативні цілі, які спрямовуються на її забезпечення. Так, стратегічні цілі розгортаються в тактичні, що фіксують великі блоки дій щодо досягнення перших, а тактичні – в оперативні, які визначають щоденні і конкретні дії з досягнення стратегічних і тактичних цілей [2, с. 105-106].

У зв'язку із тим, що у літературі тактичні та оперативні цілі визначаються як комплекс певних дій, науковці нерідко у своїх працях ототожнюють тактичні та оперативні цілі із завданнями. Адже завдання, по суті, є також сукупністю конкретних дій, спрямованих на досягнення певної мети. Дійсно, на перший погляд, таке ототожнення є цілком логічним. Однак, необхідно не забувати про те, що цілі є скоріш певним бажаним результатом, в той час як завдання – це конкретні кроки на шляху досягнення цього самого результату. Отже, зміст тактичних і оперативних цілей може частково збігатися зі змістом завдань, але це не означає, що ці поняття є тотожними.

В контексті визначення цілей та завдань такої складної системи, якою є система державного регулювання, потрібно виходити із їх сутності та середовища, у якому вони формуються. Тому, в межах цієї доповіді вважаємо за доцільне використовувати все ж таки більш практичний поділ, який передбачає виокремлення довгострокових, середньострокових та короткострокових цілей, а

також конкретних завдань, спрямованих на їх досягнення. Довгострокові цілі, як правило, визначаються у відповідних стратегіях розвитку галузей і встановлюються на тривалий проміжок часу, зокрема, 5, 7, 10, 15 і більше років. Середньострокові цілі визначаються на підставі довгострокових і передбачають строк реалізації від одного до п'яти років. Так, досягнення довгострокових цілей може передбачати наявність декількох етапів, в межах яких мають реалізовуватися різні середньострокові цілі. Короткострокові цілі та завдання встановлюються переважно на один рік і закріплюються у річних планах діяльності відповідних органів регулювання.

Довгостроковими цілями державного регулювання у сфері комунальних послуг можуть бути визначені такі: обмеження монополізму та сприяння розвитку конкуренції у потенційно-конкурентних сегментах ринків, збалансування публічних та приватних інтересів, забезпечення фінансової стабільності функціонування підприємств та підвищення їх інвестиційної привабливості, стимулювання підприємств до підвищення ефективності своєї діяльності та поліпшення якості послуг, а також забезпечення соціальної справедливості при наданні послуг.

До середньострокових цілей відповідно можна віднести запровадження механізмів вільного та відкритого доступу суб'єктів господарювання до інфраструктурних мереж задля створення умов для розвитку конкуренції, захист прав споживачів які за умови перебування ринку у стані природної монополії не мають інших конкуруючих альтернатив відповідним товарам та послугам, забезпечення самоокупності діяльності суб'єктів господарювання та можливості отримання розумного прибутку на вкладені інвестиції, запровадження нових методик ціноутворення, які здатні забезпечити економічну ефективність та соціальну справедливість при наданні комунальних послуг, сприяння інноваціям, які дозволять за рахунок застосовування більш ефективних технологій підвищити ефективність діяльності підприємств, запровадження системи стимулів для надавачів послуг щодо скороченням ними витрат на

виробництво, формування соціально справедливої системи надання адресної допомоги для споживачів, які не здатні оплачувати вартість комунальних послуг.

Зазначені довгострокові та середньострокові цілі мають бути враховані органами публічної адміністрації, при визначенні стратегії розвитку сфери комунальних послуг, включаючи сфери теплопостачання, водопостачання та водовідведення, а також при подальшому формуванні механізму державного регулювання. Короткострокові цілі та завдання мають бути визначені органами регулювання у своїх річних планах діяльності в залежності від соціально-економічних умов розвитку конкретних галузей, що належать до сфери комунальних послуг, стану їх реформування та наявності інституційного потенціалу для проведення реформ та здійснення державного регулювання.

Список використаної літератури:

1. Королькова Е.И. Естественная монополия: регулирование и конкуренция / Е. И. Королькова // Экономический журнал ВШЭ. – 2000. – № 2. – с. 235-237;
2. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна ; за ред. А. Ф. Мельник. – К. : Знання, 2009. – 582 с. – (Вища освіта XXI століття);
3. Карпенко С.В. Державне управління в економічній сфері : Навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. / С. В. Карпенко, О. А. Карпенко. – К.: Університет «Україна», 2007. – 275 с.;
4. Теория государственного управления : учебник / Г.В. Атаманчук. – М. : Издательство «Омега Л», 2010. – 525 с.